

román

robert
fulghum
opravář
osudů

ARGO

robert
fulghum

opravář
osudů

Přeložili Lenka Fárová a Jiří Hrubý

Czech edition © Argo, 2017

Copyright © Robert L. Fulghum, 2017

Translation © Lenka Fárová a Jiří Hrubý, 2017

Cover © Jana Vahalíková, 2017

Cover picture © Emily Klarer

ISBN 978-80-257-2244-2 (váz.)

ISBN 978-80-257-2304-3 (e-kniha)

NA ZAČÁTKU

„Kdo si, sakra, myslíte, že jste?“

Prásk!

Starý pán bouchl pěstí do stolu.

Hlasitý hovor v hospodě U Devíti draků a jedné ovce ustal. V nastalém tichu se štamgasti otáčeli – chtěli vědět, co bude dál.

Dojde snad k násilí? Nedojde.

Bude legrace? Určitě bude.

Výbuchy strejdy Petra vždycky předznamenávaly nějaký zábavný proslov.

Tentokrát se zaměřil na George Novaka, který seděl sám u stolu uprostřed hlavní místnosti.

Strejdu přimělo vstát a pronést řeč, když zaslechl, co George odpověděl muži od vedlejšího stolu na úplně jednoduchou otázku.

Ten se ho totiž zeptal: „Co vás přivádí do Prahy?“

A George odpověděl: „Chci pátrat po svých českých kořenech. Mí předci se do Států vystěhovali koncem devatenáctého století. Jsem první z rodiny, kdo sem přijel. Teď hledám vzdálené bratrance a sestřenice a hroby, záznamy a fotky.“

Strejda Petr vstal, podíval se na George a ještě to zopakoval: „Kdo si, sakra, myslíte, že jste?“

6/ George ani nestačil odpovédět, a strejda Petr se do toho obul jako žalobce u soudu. „Já z vás Čechoameričanů vyletím z kůže! No vážně! Tak vaši předkové to tu zabalili před víc jak sto lety, opustili domov a vlast a vydali se do Ameriky, té báječné země neomezených možností. Půda zadarmo, vlastně všechno zadarmo. A teď... teď si to sem přihasíte a hledáte si nějaké kořeny, jako by se tady po dobu nepřítomnosti těch vašich příbuzných vůbec nic nestalo. Pcháá!“

Strejda Petr se pořádně nadechl a bušením do stolu svá slova podtrhával: „Tak... já... vám... teda... povím, že když byli ti vaši pryč... tak my jsme tu pořád jen neslavili a netancovali polku... Ani náhodou! My tu totiž měli peklo!... Zmatek nad zmatek... První světovou... Španělskou chřipku a krizi... Druhou světovou... Nacisty... a jako by to nestačilo, tak přišli Rusáci a nakonec to tu schramstli komunisti. A teď... pozor!... teď se nám sem ještě ke všemu hrne tahleta demokracie! My znali snad jen utrpení, zkázu, útisk, bídu a slzy. Jen Bůh ví, co nás ještě čeká!“

Strejda Petr se rukama opřel o stůl a pořádně se na George zamračil.

Prásk! Ještě jednou bouchnul pěstí.

„Tak poslouchejte, ať je vám to jasný! Málem jsme to nepřežili. Trpěli jsme... hladověli a krváceli... umírali jsme znovu a znovu. Málem už jsme tu ani nebyli, abyste sem mohli jezdit na čumendu.“

Strejda Petr se obrátil na štamgasty. „Mám pravdu? Tak mám, nebo nemám?“

Potlesk a jásot a pak ticho. Všichni čekali, jak ten výlev bude pokračovat. Věděli, že na tom výbuchu strejdy Petra něco je.

7/ Ale taky jim bylo jasné, že je dobrák od kosti a už za chvíli se uklidní.

Teď pohodil hlavou a tvář se mu zkroutila pořádným smíchem. „Tak... a jde o to... jde prostě o to, že kdybysme my ostatní nebyli troubové, kdybysme měli aspoň špetku rozumu, tak bysme s těmi vašimi lidmi šli taky. Jen si to představte! Slavná Česká texaská republika! Co byste tomu řekl?“

Dav jásal. *Výborně! Je to tak!*

Strejda Petr jel dál, ale už mluvil klidně a laskavě. „Ale... koukněte na to: pořád jsme tady. A dneska jste tu i vy. To bylo tenkrát a teď je teď. I tak nás moc těší, že jste přijel. Buďte pěkně vítán doma! Čech je prostě Čech, ať se děje cokoliv. Zaplatím vám piva, co se jich do vás vejde!“

Jásot, smích, potlesk.

Strejda Petr se ještě zasmál, sedl si k Georgeovi, položil mu ruku kolem ramen, přitáhl si ho k sobě a dal mu pusku na tvář. „Buďte vítán doma!“ Přihlízející se smáli dál, hulákali a tleskali. Pak všichni vstali a pozvedli püllitry, aby připili na sounáležitost se strejdou Petrem i Georgem.

Pak se štamgasti dál věnovali svému pivu a rozhovorům. U Devíti draků a jedné ovce už to zase vypadalo normálně. Nuda tam nebyla nikdy, zvlášť ne za přítomnosti strejdy Petra.

Když se do toho pustil, tak to sice byla krutá pravda, ale i tak to bez ohledu na krutou pravdivost vyřčeného pokaždé zakončil optimisticky: „Pravdu nejradši s medem. Tak je to nejlepší.“

- 8/ Jeho dobří známí tvrdili, že kdyby se tam zjevil sám ďábel, strejda Petr by z něj určitě strach neměl a pustil by se do něho; a nakonec by se začal smát, pověděl by mu vtip a zaplatil za něho pivo.

TYKÁNÍ

Když se všechno uklidnilo, k Georgeovu stolu si přisedla mladá žena.

„Snad se nezlobíte. Doufám, že vás to nerozhodilo.“

George se napřed usmál, pak zasmál.

„Kdepak. Já už strejdu Petra v akci zažil. Skvěle dokáže promíchat tragédií s komedií. To je teda hodně česká vlastnost. Mimoto mě vždycky potěší, když se mě někdo zeptá, *kdo si myslím, že jsem*. Vlastně je to základní filozofická otázka, co říkáte?

Na nic důležitějšího se sama sebe ani zeptat nemůžete: *Kdo jsem? Kdo si myslím, že jsem?*

A když to víte, můžete v životě postoupit dál. Když ne, tak uvíznete na mělčině.“

Dívka se začervenala, podívala se stranou, pak zase na George a usmála se.

Štydlivě se kousala do rtu a nakonec řekla:

„No... *kdo já vlastně jsem?* Víím, jak to myslíte. Mohli bysme to probrat někdy jindy. Teda... moc ráda bych si o tom s vámi popovídala, akorát ne teď.“

(Na první pohled by ta dívka sotva někoho zaujala.

Vypadala úplně obyčejně a nezajímavě – nic na ní nepoutalo pozornost.

Špinavá blondýna s vlasy po ramena, souměrný nenalíčený obličej, dokonce ani nepoužívala rtěnku.

Žádné šperky – neměla prsteny, náramky, řetízek ani náušnice.

Kolik tak té dívce/ženě může být? Dvacet, nebo spíš třicet? Nebo ještě víc?

10/ *V tu chvíli vypadala dost mladě, skoro jako by takové děvče ani nemělo vysedávat v hospodě.
Neměla na sobě žádné přiléhavé oblečení, jak to mladí nosí.
Bleděmodrá halenka, nikoliv tričko.
Tmavozelený svetr přehozený přes ramena.
Šedé plátěné kalhoty, ne džíny.
Obyčejné střevíce z hnědé kůže, nikoliv sandály ani sportovní obuv.
Právě ta naprostá obyčejnost a nezajímavost přiměly George, aby se podíval pořádně.
Vypadala zcela nenápadně, a právě to George zaujalo.
Její vzhled do světa nekřičel „podívejte se na mě, všimněte si mě“.
Jednoznačně byla jiná, ale jaksi velmi neznatelně a nenápadně.
A právě to Georgeovi neušlo.)*

Utekla od tématu tak rychle, až George napadlo, že se snad dotkl nějakého citlivého místa.

„Měl byste přijít, když tu strejda Petr inscenuje bitvu u Hradce Králové – po stolech rozestaví slánky a půllitry a každý dostane nějakou roli, jezdecko, dělostřelectvo, pěchota, Prusové a Rakušani, sešikovaní před bitvou. Všichni v hospodě se zapojí.

Místo přílbic mají na hlavě ošatky na pečivo. Tři chlapi boučají jako kanóny, jiní představují cválající koně – klapou prsty na stolech jako kopyta. Jistě tušíte a doufáte, že hlavním hrdinou je strejda Petr. Byl tam coby důstojník rakouské kavalerie a oháněl se šavlí.“

„Tak to bych rád viděl, nebo se i zapojil,“ řekl George.

„Ale k té bitvě došlo tak v polovině devatenáctého století, nebo ne? A pruské vojsko Rakušany porazilo? Takže strejda Petr v té bitvě hrdinně bojovat nemohl.“

„Koukám, že máte evropské dějiny v malíčku. Ale v tomhle případě na faktech nezáleží.

On tu bitvu předvádí v živých barvách a každý mu věří, že tam opravdu byl. Velice snadno si všichni začnou myslet, že tam snad byli taky.

V tu chvíli každý hraje v tom jeho filmu a moc si to užívá. Už je to u Draků taková tradice.

A nikdo nepochybujeme, že je strejda Petr hrdina. Ani náhodou.

Všichni ho považujeme za výjimečného hrdinu. Je skvělý vypravěč hrdinských příběhů.

Pravda to být nemusí, stačí, když vás to chytne.

Strejda Petr tvrdí, že v tu chvíli je skutečné a pravdivé všechno, co si dokážeme představit.“

George si prohlížel dívku, vedle které seděl.

Za jejím tuctovým zevnějškem vycítil vášnivou chuť do života.

Snažil se na ni necivět, ale moc se mu to nedařilo.

Nechtěl ji vyděsit a všiml si, že má obě chodidla na zemi, snad už se chystala zvednout.

Hovořili spolu, jako by se dobře znali, i když se viděli poprvé. *Ještě nechodí*, řekl jí v duchu.

„Nezlobte se, ale ani nevím, jak se jmenujete. Já jsem George Novak.“

„No jo, to mě mrzí, měla jsem se představit hned na začátku. Vera Veselý.“

Opřela se na židli; nohy teď měla zkřížené.

Už na odchodu nebyla.

(A tak se začal rozvíjet neobvyklý vztah muže a ženy.

O lásku na první pohled nešlo – žádná jiskra ani chemie... a ani blesk neudeřil.

Celkem neobvyklý okamžik, řekněme přátelství na první pohled.

Muž a žena se schopností navázat přátelský vztah a zároveň s potřebou přátelství.

12/ *Katalyzátorem byla právě tato chvíle – když je oba okouzila atmosféra hospody U Devíti draků a jedné ovce a taky strejda Petr.)*

„Neviděli jsme se už někdy?“ zeptal se George.

„Zřejmě ano, já vás teda u Draků občas vídám. Obvykle sedím vzadu nebo venku. A vy jste zase pokaždé takhle uprostřed, anebo u baru.

Vlastně jsme i sousedi v domě. Ještě jsme na sebe nenarazili, asi proto, že máme každý úplně jiný denní rozvrh. Na rozdíl od většiny ostatních já tady u Draků nebývám moc pravidelně. Hodně jezdím služebně mimo Prahu.

Ale... tak trochu už vás znám, je to zvláštní. Protože částečně znám odpověď na to strejdovo *kdo si, sakra, myslíte, že jste?*“

„Tak to nechápu. Přece spolu mluvíme poprvé,“ namítl George.

„Když se do vás strejda Petr pustil, že jste Čechoameričan, tak jsem tomu rozuměla. Protože... no... já jsem Američanka českého původu taky. A jednou mi dal strejda Petr co proto právě tak, jako teď vám. Včetně té pusy na závěr a pozvání na pivo. Legrace.

Kromě toho je mi povědomý i váš konkrétní přízvuk. Prozrazuje vás, jak slova protahujete...“

„Vážně? No teda... Takže se nabízí logická otázka: odkud jste teda vy, slečno Veselý?“

„Z La Grange v Texasu, bydleli jsme na prasečí farmě a všude jsme měli hodně daleko.“

„No to snad ne! No teda! Střední Texas. V La Grange jsem byl. Nebudete věřit, odkud jsem já.“

„Tak schválně.“

„Z Westu.“

„No to snad ne. Tam jsem byla mockrát. Jezdívají jsme tam na české slavnosti – kvůli nejlepšímu českému chlebu, koláčům a uzenému. A ponořit se do české nostalgie, tancovala se polka a tak dál.“

George se zasmál.

„Fakt náhoda. My měli a vlastně pořád ještě máme to pekařství na hlavní a hned vedle i řeznictví.“

Vera se dala do smíchu.

„Tak to jsme určitě byli ve stejnou chvíli na stejném místě, ale netušili jsme to.“

George se naklonil, zlehka jí zakryl ruku dlaní a řekl: „Tak teď toho musíme dost probrat – když jsme na stejném místě ve stejnou chvíli.“

Vera se znovu začervenala, kousla se do rtu, uhnula pohledem. Pak se zase na George usmála. Druhou rukou přikryla ty dvě na stole.

„Ano..., to bych ráda. Doufám.“

I George položil druhou ruku na ty ostatní, úplná hromada rukou, jako při dětské hře.

Podívali se na své ruce a dali se do smíchu.

„Tak si můžeme tykat. Jsem Vera.“

„A já George.“

Tak zpečetili začátek svého přátelství.

U DRAKŮ

Hospoda U Devíti draků a jedné ovce se zvenčí neliší od normální pražské hospody, jakou najdete na každém rohu, ale jde o něco jiného.

Uvnitř to normální hospoda rozhodně není.

Hlavní příčinou je majitel Radoslav Radek, duše celého podniku.

Všichni mu říkají „Rade“, někdy taky „Radáku“ nebo „Rowdy“. Normální není ani on.

Tu hospodu mají v rodině už hodně dlouho; původně patřila strejdovi a tetě, kteří zaměstnávali synovce, neteře a další příbuzné.

Tehdy na té hospodě nic zvláštního nebylo: pivo, omezená nabídka jídel. Jen tak tak se protloukali.

Nikdo vlastně neví, kde se vzali ti draci a ovce.

Teorií existuje hned několik. Strejda Petr tvrdí, že platí všechny, a když někdo nevěří tomu, co se k němu doneslo, měl by si vymyslet svou vlastní.

Na vysoké dělal Rad u Draků všechno možné – uklízel, myl nádobí, vytíral podlahu a zaskakoval, když někdo nepřišel do práce. Škola ho nebavila, Draci taky ne, a tak se vydal s batohem na zádech s kamarády do světa – nejdřív do Anglie. Všichni se pak posunuli dál, ale Rad už tam zůstal. Díky praxi z Česka snadno nacházel práci v hospodách na malých městech. Cítil se tam jako doma. Zůstal tam tři roky, učil se anglicky a v hlavě mu zrály nápady a plány.

V Anglii ho bavila atmosféra venkovských hospod; spíš než nálevny to byly takové místní kluby. Těšilo ho každodenní setkávání se štamgasty, všechny znal křestním jménem a oni znali jeho. V Anglii je venkovská hospoda středobodem místní společnosti. Hlavně tam jde o to vidět se s lidmi a popovídat si. Když někdo stojí o prefabrikovanou hudbu, televizi a Wi-Fi, může si zajít do módních sportbarů.

Naučil se házet šipky. A za nějakou dobu už taky uměl anglické lidové písničky, protože místní si občas donesli housle a kytary a zpívalo se a tancovalo.

Rad se časem naučil na malou tahací harmoniku a připojil se k muzicírování.

A někdy v sobotu večer roztancoval celou hospodu českou polkou.

Bylo to úplně jednoduché, protože mu bylo vlastní ono vzácné osobní kouzlo, bez něhož se neobejde žádná legrace. Prostě měl rád lidi. A lidi měli rádi jeho.

Když mu pak umřela teta, strejda už toho chtěl nechat. Nabídl Draky v rámci rodiny – ujmout se jich mohl kdokoliv. Nikoho ta nabídka nezaujala.

Jenom Rada.

Protože měl plán.

Vycházel z vlastního pocitu, že Drakům schází charakter a fantazie. Taky atmosféra anglického klubu. Kromě toho se chtěl o vlastnictví podělit s místními: hospoda měla patřit právě tak lidem z okolí jako jemu.

A tak se Rad vrátil do Prahy.

Díky penězům od strejdy a dalších příbuzných hospodu U Draků přestavěl a přistavěl. Náhoda tomu chtěla, že týden před jeho návratem skončilo vedlejší pekařství. A tak si sousední prostory vzal do dlouhodobého pronájmu a hospoda U Draků měla rázem přístavek, místnost, kde to stále ještě vonělo čerstvě upečeným chlebem.